

Araştırma Makalesi • Research Article

Nazi Almanyası İşgalindeki Sırbistan'da Antisemitist Propaganda Faaliyetleri

The Antisemitic Propaganda Activities in Serbia Under The Occupation of Nazi Germany

Mehmet Barış Yılmaz, ^a Caner Çakı, ^{b,*} Mehmet Ali Gazi ^c

^a Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, 44100, Malatya/Türkiye.
ORCID: 0000-0003-0928-2481

^b Arş. Gör., İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, 44900, Malatya /Türkiye.
ORCID: 0000-0002-1523-4649

^c Dr. Öğr. Üyesi, Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Battalgazi MYO, 44900, Malatya/Türkiye.
ORCID: 0000-0002-9239-418

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 22 Ekim 2019
Düzeltilme tarihi: 24 Aralık 2019
Kabul tarihi: 10 Ocak 2019

Anahtar Kelimeler:

Sırbistan
Nazi Almanyası
Antisemitizm
Balkanlar,
Propaganda

ÖZ

Çalışma kapsamında Naziler tarafından posterler üzerinden Sırbistan'da antisemitizmin nasıl ve ne şekilde inşa edildiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla Amerika Birleşik Devletleri Holokost Anıt Müzesi'nde bulunan antisemitist propaganda posterleri içerisinden amaçlı örneklem metodu kullanılarak belirlenen 8 propaganda posterleri, nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan göstergebilimsel analiz metodu kullanılarak incelenmiştir. Elde edilen bulgularda, posterler üzerinden Yahudilerin Sırbistan'a ekonomik ve sosyal alanda hâkim olacağına yönelik propaganda mitinin inşa edildiği ve böylece Yahudilere yönelik doğrudan nefret söylemi meydana getirilmeye çalışıldığı görülmüştür.

ARTICLE INFO

Article history:

Received 22 October 2019
Received in revised form 24 December 2019
Accepted 10 January 2020

Keywords:

Serbia
Nazi Germany
Anti-semitism
Balkans
Propaganda

ABSTRACT

In this process, posters, one of the most popular mass media tools in that period, were effectively used in the Nazis' anti-Semitic propaganda activities. In the context of the study, it was tried to explain how and in what way the anti-Semitism was built by the Nazis through the posters in Serbia. For this purpose, 8 propaganda posters, which were determined by using purposeful sampling method among the anti-Semitic propaganda posters in the United States Holocaust Memorial Museum, were examined by semiotic analysis method in the qualitative research methods. In the findings, it was seen that the propaganda myth that the Jews dominated Serbia in the economic and social arenas.

1. Giriş

Sırbistan, 13 Temmuz 1878 tarihinde imzalanan Berlin Antlaşması ile Osmanlı İmparatorluğu'ndan bağımsızlığını elde etmişti. Birinci Dünya Savaşı'nda İtilaf Devletleri Bloğu'nda yer alan Sırbistan, savaştan sonra 1 Aralık 1918 tarihinde kurulan Yugoslavya Krallığı'nın bir parçası haline

gelmişti. İkinci Dünya Savaşı'nda tarafsız kalmayı tercih eden Yugoslavya, 6 Nisan 1941 tarihinde Nazi Almanyası tarafından işgal edilmişti. Yugoslav ordusu, Alman orduları karşısında üstünlük sağlayamamış ve 18 Nisan 1941 tarihinde Nazi Almanyası'na teslim olmuştu. Naziler,

Yugoslavya'yı işgal ettikten sonra ülkenin kolay yönetilebilmesi için çeşitli işgal bölgeleri meydana

* Caner Çakı /Corresponding author.
e-posta: caner.caki@inonu.edu.tr

getirmişti. İşgal bölgelerinden biri olan Sırbistan'da hem askeri işgal yönetimi hem de Sırp General Milan Nedić'in başbakanlığında hükümet yönetimi kurulmuştu. Nedić'in kurduğu hükümet uluslararası bir tanınırlığa sahip olmamış, tamamen Nazi işgal yönetiminin denetiminde hareket etmişti.

Naziler, Sırbistan'da işgali altında bulunan diğer ülkelerde olduğu Nazizm ideolojisinin öğretilerini hâkim kılmaya çalışmıştı. Bu amaçla Naziler, ülke genelinde Nazizm ideolojisinin temellerini oluşturan antikomünist, antikapitalist ve antisemitist söylemler içeren propaganda faaliyetlerine girişmişti. Nazi Almanya'sında Alman vatandaşları çeşitli şekillerde antisemitist propagandaya maruz kalmıştı (Voigtländer ve Voth, 2015, s. 7931). Benzer şekilde Nazi propagandası antisemitist mitleri Sırbistan'da da yoğun olarak kullanarak, kamuoyunda ortak düşman algısı meydana getirmeye çalışmaktaydı. Nazi propagandası tarafından inşa edilen antisemitist mitler yoluyla, Alman ordularının sözde dünyayı ele geçirmeye çalışan Yahudiler ile mücadele içerisinde olduğu mesajı verilmeye çalışılmıştı. Böylece Sırbistan'daki Alman işgalinin meşrulaştırılması ve Sırp halkının Alman işgal güçleri ile iş birliği içerisine girmesi hedeflenmişti.

Çalışma kapsamında Nazilerin Sırbistan özelinde yürütülen antisemitist propaganda faaliyetleri ele alınmıştır. Nazi propagandasının antisemitist mitleri ülke genelinde nasıl inşa ettiği ve Yahudi karşıtı hangi söylemlerden yararlandığı, posterler üzerinden yapılan analizler ile orta konulmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgular kapsamında Nazi işgali altındaki Sırbistan'da uygulanan propaganda faaliyetlerine de ışık tutulması amaçlanmaktadır.

Çalışmada Nazilerin işgali altında bulunan Sırbistan'da yürütülen propaganda faaliyetleri ele alınmıştır. Çalışma Nazilerin Sırbistan'da yoğun olarak kullandığı antisemitist propaganda özelinde yürütülmüştür. Naziler tarafından posterler üzerinden Sırbistan'da antisemitizmin nasıl ve ne şekilde inşa edildiğini ortaya koymak çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu amaçla çalışma kapsamında aşağıdaki soruların yanıtlanmasına çalışılmaktadır;

Nazi Almanyası işgali altında bulunan Sırbistan'da kullanılan antisemitist propaganda posterlerinde;

- hangi konular ön plana çıkarılmaktadır?
- Yahudilere yönelik hangi propaganda mitleri inşa edilmektedir?
- Yahudilere yönelik hangi temsiller kullanılmaktadır?

Amerika Birleşik Devletleri Holokost Anıt Müzesi'nde antisemitist propaganda posterleri içerisinde amaçlı örneklem metodu kullanılarak belirlenen 8 propaganda posterleri çalışmanın örnekleme olarak analiz edilmiştir. Müzede bulunan diğer propaganda posterlerinin konu ve içerik olarak birbirlerine benzemesinden dolayı çalışma 8 poster üzerinden sınırlandırılmıştır. Çalışmanın yalnızca 8 propaganda posterleri üzerinden sınırlandırılması ve elde edilen bulgular kapsamında genellemelerde bulunulması çalışmanın temel sınırlılığını meydana getirmektedir.

2. Nazi Almanya'sı İşgalindeki Sırbistan

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Sırbistan, Karadağ ve Avusturya-Macaristan İmparatorluğu topraklarının bir bölümünde 1 Aralık 1918 tarihinde Yugoslavya Krallığı

kurulmuştu. Sırbistan'ın başkenti Belgrad, yeni kurulan Yugoslavya'nın başkenti olmuştu. Yugoslavya pek çok farklı milleti bünyesinde toplamıştı. İkinci Dünya Savaşı başladığında Yugoslavya tarafsızlığını ilan etmiş ve hem Mihver Devletleri'ne hem de Müttefik Devletleri'ne karşı mesafeli bir dış siyaset izleme yolunu seçmişti. Buna karşın Nazi Almanya'sı, Sovyetler Birliği'ne karşı girişeceği genel bir taarruzdan önce Yugoslavya'nın Müttefik Devletleri ile iş birliği içerisine girmesinden çekinmişti. Nitekim Büyük Britanya, Yugoslavya yönetimine Almanların yanında savaşa katılmaması yönünde uyarılarda bulunmuştu (Gilbert, 2011, s. 815-816). Özellikle Yugoslavya için Sovyetler Birliği önemli bir tehdit olarak değerlendirilmişti (değerlendirilmekteydi) (Kershaw, 2009, s. 376). Diğer yandan Nazi Almanya'sının müttefiki İtalya, Yunanistan işgalinde başarısız olmuş ve Mihver Devletleri'nin Balkanlarda hâkimiyet kurma planı büyük bir yara almıştı. Yaşanan tüm bu süreçte Yugoslavya'nın Mihver Devletleri için önemi giderek daha da artmıştı (Macksey, 2012, s. 54). Bunun bilincinde olan Nazi Almanya'sı lideri Adolf Hitler'in emriyle Alman orduları 6 Nisan 1941 tarihinde Yugoslavya'yı işgale başlamıştı (Hart, 2015, s. 210). Yugoslavya, Nazi Almanya'sına yenilerek 18 Nisan 1941 tarihinde teslim olmuştu.

Yugoslavya'nın teslim olmasından sonra ülkenin bir kısmı Mihver Devletleri'nin topraklarına katılmış, bir kısmında işgal yönetimleri oluşturulmuştu (Grebbe, 2016, s. 118). Ülkenin geriye kalan kısımlarda da Mihver Devletleri'ne bağlı kukla hükümetler kurulmuştu Naziler, Sırbistan'da Sırp İşgal Bölgesi (Gebiet des Militärbefehlshabers in Serbien) adında bir idari birim meydana getirmişti (Reinhartz, 1999, s. 83). Bu birimin yanında da Sırp General Milan Nedić'in başbakanlığında Ulusal Kurtuluş Hükümeti (Regierung der nationalen Rettung) adında bir devlet kurulmuştu (Ristović, 2008, s. 180). Nedić'in hükümeti, uluslararası tanınırlığa sahip olmamış, tamamen Nazilerin güdümünde hareket etmişti (Cohen, 1996, s. 34). Naziler, Nedić hükümetinden ülkedeki düzenin sağlanması için yararlanmıştı. Özellikle hükümete bağlı jandarma birimleri, Alman ordularının bölgedeki kontrolüne destek vermişti. Naziler, Sırbistan'da tam kontrolü sağlamayı hedeflemişti. Bu nedenle Sırbistan'ın konumu Nazilerin işgal ettiği ülkelerin pek çoğundan farklı olmuştu. Örneğin, Nazi Almanya'sı, Fransa'yı işgal ettiğinde ülkenin güneyinde Fransız General Philippe Pétain'in liderliğinde bağımsız ve Alman işgal kuvvetlerinin olmadığı Vichy Fransa'sı adında bir devletin kurulmasına izin vermişti. Buna karşın Sırbistan'da Alman işgal yönetiminin etkisi doğrudan hissedilmiş, Nedić'in hükümetinin aldığı tüm önemli kararlar Nazilerin denetiminden geçmişti (Antic, 2014, s. 40). Nedić'in hükümeti üzerindeki Alman işgal yönetiminin denetimi, Sırbistan'ın Kızıl Ordu birlikleri tarafından ele geçirilmesine kadar sürmüştü.

3. Nazi Propagandasının Sırbistan'daki Antisemitist Propaganda Faaliyetleri

Antisemitizm temelinde Araplar, İbraniler, Süryaniler gibi Sami halkları kapsayan bir kavramı ifade etmektedir (Yavuzoğlu, 2003, s. 109). Buna karşın günümüzde Antisemitizm kavramı doğrudan Yahudiler ile ilişkilendirilmektedir. İlk olarak 19. yüzyılda ortaya çıkan Antisemitizm kavramı, Almanya'da 1933-1945 yılları arasında iktidarda bulunan Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi (NSDAP) döneminde Yahudilere karşı uygulanan

ayrımcılık politikaları ile dünya gündeminde olmuştur. Özellikle NSDAP tarafından Yahudilere ayrımcılık içeren 1935 tarihli Nürnberg Yasaları'nın ilanı, ardından İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru toplama kamplarının Müttefik Devletleri tarafından ortaya çıkarılması, Antisemitizm'in ne kadar olumsuz sonuçlar meydana getirebileceğini dünyaya göstermiştir. 1948 yılında İsrail'in kurulmasından sonra Antisemitizm'in kavramı dünya gündemini tekrar meşgul etmeye başlamıştır. Bu süreçte İsrail'i işgalcilikle suçlayan Arapların bir kısmı, İsrail ile mücadele içerisine girmiş ve Yahudilere yönelik nefret söylemine yönelmiştir. İsrail ve Yahudilere karşı söylemlerde Siyonizm kavramı ön plana çıkmıştır. Siyonizm'de, İsrail Krallığı adında bir devletin kurulmasının amaçlandığı belirtilmektedir. Diğer yandan Siyonizm'de Filistin bölgesinin güneyinde yer alan Yahudiye'de olarak adlandırılan tarihi İbrani ve İsraili dağlık bölgesinde yalnızca Yahudilerin yaşaması gerektiği savunulmaktadır. (Garaudy, 1977, s. 41). Siyonist faaliyetlere destek verenlerin Orta Doğu'da büyük bir devlet kurmak için çalıştığı ve kurulacak devlet içerisinde başta Araplar olmak üzere diğer milletlerin dışlanacağı iddia edilmektedir. Siyonizm kavramını daha da ileri götürenler, Siyonizm'in yalnızca Orta Doğu'da değil tüm dünyada Yahudilerin egemenliğinde bir idarenin oluşmasını amaçladığını belirtmektedir. Bu nedenle Siyonizm nedeniyle Yahudilere karşı olumsuz duygular beslenebilmektedir. Diğer yandan Almanya'da meydana gelen antisemitist hareketlerde, bazı Siyonistlerin de Naziler ile iş birliği içerisine girdiği iddia edilmektedir. Böylece Almanya'da uğradıkları baskı sonucunda Yahudilerin, Filistin'e göçünün hızlanmasının amaçlandığı belirtilmektedir (Garaudy, 2014'dan aktaran: İşler, 2019, s. 123).

Sırbistan'ın tamamen Alman işgal bölgesinin denetiminde olması ve Nedić hükümetinin Naziler ile iş birliği yapması Nazi propagandasının tüm ülkeye tesir etmesine yol açmıştı. Naziler, ülkede bulunan tüm kitle iletişim araçları üzerinde kontrol kurmuştu. Bu nedenle Sırp basınında Nazilerin istemediği bir haber sansürlenebilmekteydi. Naziler, işgal altında bulunan diğer ülkelerde olduğu gibi Sırbistan'da da etkili bir işgal propagandası gerçekleştirmişti. Nazilerin, Sırbistan'da gerçekleştirdiği propaganda faaliyetlerinin temelinde Nazizm ideolojisinin öğretileri yer almıştı. Bu amaçla, Sırp halkına yönelik sıklıkla antisemitist, antikomünist ve antikapitalist söylemler içeren propaganda mesajları verilmeye çalışılmıştı. Naziler, özellikle antisemitist propagandasını Sırbistan'da etkili bir şekilde kullanmıştı. Naziler, Yahudileri yalnızca Sırp halkı için değil tüm dünya için tehdit olarak nitelemişti (Lewy, 1999, s. 384). Bu düşünce de doğrudan propaganda faaliyetinde yer bulmaktaydı. Antisemitist propaganda sürecinde çeşitli kitle iletişim araçları kullanılmaktaydı. Örneğin, 1942 yılında Sırbistan'da basılan posta pullarındaki bir görselde Yahudilik dünyadaki kötülüğün kaynağı olarak sunulmaktaydı (Cohen, 1996, s. 78).

Yahudiler, Almanya ve komşu ülkeler için potansiyel tehlike olarak değerlendirilmişti (Browning, 1983, s. 43). Naziler, Yahudileri özellikle ırksal bir tehdit olarak sunmaktaydı (Bachrach, 2004, s. 417). Nazilerin antisemitist propagandası ise doğrudan Yahudilere karşı nefret söylemine yönelik olmuştu. Nazi propagandası tarafından Yahudilere karşı inşa edilen nefret ile Yahudilere yönelik yürütülen ayrımcılık faaliyetlerinde Sırpların desteğinin

alınması amaçlanmıştı. Nazilerin bu süreçte Yahudilere yönelik sokağa çıkma yasağı, toplu taşıma araçlarını kullanma izni verilmemesi gibi bazı ayrımcı uygulamalara yönelebilmekteydi. Yahudilere yönelik ayrımcılık bunlarla sınırlı kalmamış Naziler, Sırbistan'daki Yahudilerin mal varlığına el koymuş ve Yahudi olduklarını belirten sarı yıldız takmalarını zorunlu kılmıştı. Yine Naziler, Sırbistan'daki Yahudilerin bir bölümünü toplama kamplarına göndermişti (Shelach, 1987, s. 243). Bu aşamada Naziler, Sırp halkının Yahudileri desteklemek amacıyla ayaklanmasına karşı çıkmak için antisemitist propagandayı ön plana çıkarmıştı.

Nazilerin, Sırbistan'da yürüttüğü antisemitist propagandada, Yahudilerin dünya milletleri için ne kadar büyük bir tehdit oluşturduğu iddia edilmişti. Nazi propagandasında Yahudilerin, dünya halklarının zenginliklerini sömürerek yaşamlarını sürdürdüğü ve insanlara emeklerinin karşılığını tam olarak vermediği aktarılmıştı. Diğer yandan Naziler, savaşın sorumlusu olarak da Yahudileri göstermişti. Yahudilerin, Müttefik Devletleri'nin liderlerini kontrol altında tuttuğu ve Müttefik Devletleri'nin Nazi Almanyası'na karşı gerçekleştirdiği mücadelenin temelini Yahudilerin dünya egemenliği olduğu iddia edilmişti. Naziler, Sırbistan genelinde Müttefik Devletleri'ne karşı olumsuz bir algı meydana getirebilmek için antisemitizmden sıklıkla yararlanmıştı. Özetle Nazi propagandası Müttefik Devletleri'nin elde edeceği muhtemel bir zaferin Yahudilerin zaferi olacağını aktarmıştı (Grabowski, 2009, s. 388). Bu şekilde Naziler, Sırp halkının Müttefik Devletleri'ne destek vermesinin önüne geçmeye ve Alman ordularının Sırp halkının huzur ve güvenliği için savaştığı algısını oluşturmaya çalışmıştır.

Nazi propagandasının antisemitizmden yararlandığı bir diğer konuda komünizm olmuştur. Alman orduları, 22 Haziran 1941 tarihinde Sovyetler Birliği'ni işgale giriştiğinde, Balkanlarda Alman ordularına karşı komünist partizan ayaklanmaları güçlenmeye başlamıştı. Özellikle Josip Broz Tito'nun liderlik ettiği partizanlar Nazilere karşı önemli bir güç haline gelmişti (Keegan, 2016, s. 160). Partizan ayaklanmalarında Alman ordusuna karşı düzenlenen saldırılarda kimi zaman önemli başarılar elde edilmişti. Bu nedenle Balkanlardaki partizanlar, Alman orduları için önemli bir sorun olmuştu (McNab, 2015, s. 149). Naziler, Sırp halkının partizanlara katılmasını önlemek ve Alman ordusunun partizanlara karşı mücadelesine destek vermesini sağlamak amacıyla antisemitist ve antikomünist propaganda faaliyetlerine yönelmişti. Naziler, bu propagandada komünizmin Yahudiler tarafından ortaya çıkarılan tehlikeli bir ideoloji olduğunu savunmuştu. Hatta Sırp halkının çocuklarını anti-komünist bir bilinçle eğitmesi teşvik edilmişti (Petrov, 2011, s. 104). Komünizmin asıl amacının insanların özgür ve eşit yaşamasını sağlamak değil, tüm dünyada Yahudilerin hâkimiyetini sağlamak olduğu iddia edilmişti. Bu nedenle Sovyetler Birliği lideri Joseph Stalin'in, Kızıl Ordu'nun ve partizanların tamamen Yahudilerin çıkarları için mücadele ettiğini savunmaktaydı verdiği savunulmuştu. Naziler, antikomünist propaganda faaliyetlerinde Stalin'i Yahudilerin iş birliğisi olarak aktarmış, komünizm ideolojisini ise Yahudilerin dünya egemenliğini ele geçirmede kullandığı bir öğreti olarak tanımlamıştı piyona benzetmişti. Naziler propagandasının da etkisiyle Nedić'in hükümetine bağlı jandarmalar komünistler ile mücadeleye girişmişti (Mazower, 2014, s. 693). Çünkü Nazi propagandasında Yahudilik ve komünizm birbirlerini

tamamlayan kavramlar haline gelmişti (Grabowski, 2009, s. 391).

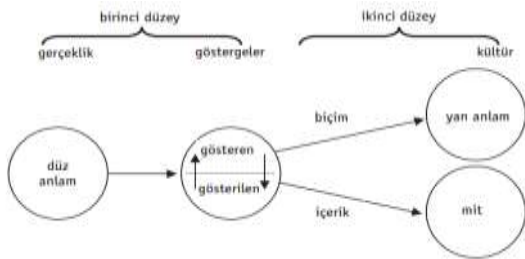
Nazilerin, Yahudileri Sırbistan'da kendileri için tehlike olarak görmeleri Yahudileri Sırbistan'da uzaklaştırmalarına yol açmıştı (Zakić, 2014, s. 331-332). 1942 yılının Mayıs ayına gelindiğinde Nazi işgali altındaki Sırbistan'da Yahudi neredeyse tamamen ortadan kaldırılmıştı (Antic, 2014, s. 40). Bu süreçte Sırbistan, Judenfrei (Yahudilerden özgürleştirilmiş/arındırılmış) ülke olarak ilan edilmişti.

4. Antisemitist Propaganda Posterlerinin Göstergebilimsel İncelenmesi

Çalışmada nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan göstergebilimsel analiz metodu kullanılmıştır. Posterler, Fransız dilbilimci Roland Barthes'ın göstergebilim kavramı üzerinden analiz edilmiştir.

Göstergebilim, insanların göstergeler yoluyla meydana getirdiği anlamlandırmaları ortaya çıkarmaya çalışan bir bilim dalıdır (Rifat, 2013, s. 99). Gösterge ise bir nesnenin veya soyut bir olgunun somut bir kavram ile temsil edilmesini ifade etmektedir. Gösterge temsil ettiği kavram ile ilgili olarak insanların zihinlerinde belirli bir algının oluşmasını sağlamaktadır. Göstergebilim alanındaki çalışmalar, 20. yüzyılın başında dilbilimciler Ferdinand de Saussure ve Charles Sanders Peirce'in dilbilimi çalışmaları ile ön plana çıkmıştır. Her iki dilbilimcinin birbirlerinden habersiz olarak yapmış oldukları çalışmalarda göstergebilim, dilbilimi içerisinde sınırlı bir alanda yer almıştır. Buna karşın her iki dilbilimcinin çağdaşları ortaya koydukları göstergebilim modelleri ile göstergebilim alanının dilbiliminin dar alanından çıkmasına ve sosyal bilimler alanında sık kullanılan bir araştırma yöntemi haline gelmesine yol açmıştır. Bu süreçte Fransız dilbilimci Roland Barthes (1915-1980) göstergebilim alanına kazandırdığı yeni model ve kavramlar ile göstergebilimin, müzik, resim, fotoğraf, reklam, film vb. pek çok farklı disiplinin inceleme alanı haline gelmesini sağlamıştır (Kalkan Kocabay, 2008, s. 35).

Şekil 1: Roland Barthes'in Anlamlandırma Modeli

(Kaynak: Fiske, 2017, s. 186)

Çalışma kapsamında Nazi propagandası tarafından kullanılan posterlerde, işgal altındaki Sırbistan'da antisemitist mitlerin ne şekilde inşa edildiği ve inşa edilen antisemitist mitler üzerinden Sırp halkının davranışları üzerinde nasıl bir değişim meydana getirilmeye çalışıldığı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın bu bölümünde "Alışveriş", "Kötülük", "Tehlike", "Silah", "Tehdit", "Servet", "ABD" ve "Dünya" konulu propaganda posterlerinin göstergebilimsel analizi yapılmıştır (USHMM, 2019).

4. 1. "Alışveriş" Konulu Propaganda Posterleri

"Alışveriş" konulu propaganda posterleri düzenlem boyutunda ele alındığında, posterde Yahudi bir bankerin Sırbistan'da bulunan temel ihtiyaç ürünlerinin üzerinde oturduğu görülmektedir. Kişinin Yahudi olduğu, üzerinden bulunan altıgen yıldızdan ve yüzündeki görsel kodlardan anlaşılmaktadır. Nazi propaganda çizimlerinde Yahudiler, genelde iri burunlu, sivri kulaklı ve geniş dudaklı olarak temsil edilmektedir. İhtiyaç ürünlerinin hemen altında da görsel kodlar içerisinde farklı sosyo-ekonomik sınıftan Sırp vatandaşlarının ezilmekte olduğu yansıtılmaktadır. Posterde Yahudi banker keyifli olarak belirtilirken, Sırp vatandaşları ise acı çekerken aktarılmaktadır. Posterin altında ise "Yahudi Alışverişi" yazılı kodu bulunmaktadır.

Resim 1. "Alışveriş" Konulu Propaganda Posterleri

Yananlam bağlamında incelendiğinde, posterde Yahudi bankerin Sırp vatandaşlarının temel ihtiyaç ürünlerini istiflediği ve Sırp halkının ekonomik olarak zorluklar çektiği aktarılmaktadır. Nazi propagandası böylece savaş döneminde Sırbistan'daki temel ihtiyaç ürünlerinde yaşanan kıtlıktan dolayı Yahudileri suçlamaktadır. Nitekim posterde yer alan temel ihtiyaç ürünleri, Sırp halkının emeklerinin metonimi olarak posterde yansıtılmaktadır. Sırp halkının zihinlerinde, Yahudilerin elinde bol miktarda temel ihtiyaç ürünlerinin olduğu algısının oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu yolla Naziler, hem ülke içerisinde yaşanan kıtlığın sorumluluğunu Yahudilerin üzerine atmakta, hem de Sırp halkının Yahudilere nefret duymasına neden olmaktadır. Posterde resmedilen Sırp vatandaşları farklı sosyo-ekonomik sınıftan insanları temsil etmektedir. Naziler böylece Yahudilerin yol açtığını iddia ettikleri kıtlığın toplumun her kesimine yansıdığını aktarmaya çalışmaktadır. Nazi propagandası, insanların zihinlerinde Yahudilere karşı önyargı oluşturan mitler meydana getirmekteydi (Wegner, 2014, s. 2). Bu süreçte Naziler, Sırp kamuoyunda inşa ettiği "Yahudiler, Sırbistan halkının emeklerini sömürmektedir" şeklindeki propaganda miti ile Sırp halkı ile ortak düşmana karşı savaştıkları algısını meydana getirmeye çalışmaktadır. Böylece Yahudilere yönelik girişilen tasfiye ve şiddet eylemlerinde de Sırp vatandaşlarının desteğini almayı hedeflemektedir. Diğer yandan posterde yer alan yazılı koda, Yahudiler ve Sırp halkı arasındaki alışverişin adaletsiz bir şekilde dağıldığı aktarılmaktadır. Naziler, Almanya'da Yahudiler ile alışverişi boykot etmişti (Morgenthaler, 1991, s. 127). Bu açıdan benzer bir boykotun Sırbistan'da tekrarlanmasına çalışıldığı da söylenebilmektedir. Sırp halkının emeklerinin karşılığını alamadıkları, emeklerinin gerçek karşılığının Yahudiler tarafından sömürüldüğü iddia edilmektedir. Yahudiler doğrudan "sömürü" metaforu olarak sunulmaktadır. Bu aşamada Naziler, Sırp halkının emeklerinin gerçek karşılığını elde edebilmesi için

Yahudilerin Sırbistan'dan uzaklaştırmaları gerektiği mesajını vermektedir.

Tablo 1. "Alışveriş" Konulu Propaganda Posteri

Gösteren	Yahudi banker, Sırp halkı, temel ihtiyaç ürünleri
Gösterilen	Esaret, sömürü
Düzanlam	Yahudi banker, Sırbistan'da bulunan temel ihtiyaç ürünlerinin üzerinde oturmaktadır. En alta ise farklı toplumsal sınıfları temsil eden Sırp halkı bulunmaktadır
Yananlam	Sırbistan'da bulunan Yahudi bankerler, Sırp halkının temel ihtiyaç maddelerini ellerinde bulundurmakta ve Sırp halkının ekonomik kriz yaşamasına yol açmaktadır
İnşa Edilen Propaganda Miti	Yahudiler, Sırbistan halkının emeklerini sömürmektedir

4. 2. "Kötülük" Konulu Propaganda Posteri

"Kötülük" konulu propaganda posterine düzanlam açısından bakıldığında, posterde siyah bir arka fonun önünde sinirli bir şekilde duran Yahudi görseline yer verildiği görülmektedir. Kişinin Yahudi olduğu başında bulunan altıgen yıldızdan anlaşılmaktadır. Posterin altında "Öğren! Nasıl hayatta kalıyor" yazılı kodu bulunmaktadır.

Resim 2. "Kötülük" Konulu Propaganda Posteri

Poster yananlam açısından yorumlandığında, posterde sözde Yahudilerin Sırp halkı için ne kadar büyük bir tehlike olduğu vurgulanmaya çalışılmaktadır. Nazi propagandası, Yahudileri komplo yapmakla suçlamaktaydı (Herf, 2006, s. 67; Bytwerk, 2015, s. 212). Diğer bir deyişle Yahudiler, büyük bir tehlike olarak sunulmaktaydı. Bu aşamada korkutucu şekilde resmedilen Yahudi görseli, posterde yer alan yazılı kod ile birlikte değerlendirildiğinde, Nazi propagandasının "Yahudiler, Sırbistan'da kötülüklerin kaynağıdır" şeklinde propaganda mitini meydana getirmeye çalıştığı ortaya çıkmaktadır. Naziler böylece Sırp halkının başlarına gelen savaş, yıkım, yokluk vb. tüm olumsuzlukların kaynağı olarak Yahudileri görmelerini istemektedir. Bu amaçla posterde resmedilen korkutucu Yahudi temsili, Sırp halkının zihinlerinde yer etmesini istedikleri Yahudi stereotipini oluşturmaktadır. Posterdeki yazılı kodun cevabı, doğrudan kitlelere sunulan Yahudi stereotipi üzerinden verilmeye çalışılmaktadır. Naziler, böylece Yahudiler denildiğinde Sırp halkının zihinlerinde doğrudan temsil edilen Yahudi stereotipinin kötülük metaforu olarak ön plana çıkmasını amaçlamaktadır. Posterde yer alan Yahudi temsiline, tüm Yahudilerin metonimi olarak kullanılması ile algının tüm Yahudiler için geçerli olmasına çalışılmaktadır. Böylece Naziler, Yahudilere karşı girişmiş

oldukları eylemlerde Sırp halkının desteğini almayı hedeflemektedir.

Tablo 2. "Kötülük" Konulu Propaganda Posteri

Gösteren	Yahudi, altıgen yıldız
Gösterilen	Kötülük, korku
Düzanlam	Siyah bir arka fonda, altında altıgen yıldız bulunan bir Yahudi
Yananlam	Yahudiler, kötülük ve korku metaforu olarak sunulmaktadır
İnşa Edilen Propaganda Miti	Yahudiler, Sırbistan'da kötülüklerin kaynağıdır

4. 3. "Tehlike" Konulu Propaganda Posteri

"Tehlike" konulu propaganda posterine düzanlam boyutunda ele alındığında, posterde deva boyutta bir Yahudi görseli ve farklı sosyal sınıflara mensup Sırp vatandaşlarına yer verildiği görülmektedir. Kişinin Yahudi olduğu başında bulunan altıgen yıldızdan anlaşılmaktadır. Yahudi elindeki urganı Sırp vatandaşlarının boyuna geçirmektedir. Görsel kodlar içerisinde Yahudi korkutucu olarak aktarılırken, Sırp vatandaşlarının da acı çektikleri yansıtılmaktadır. Posterin arka fonu kırmızı renklerde sunulmaktadır. Posterde "Hiçbir fikrin yok ... Dikkatli ol!" yazılı kodu bulunmaktadır.

Resim 3. "Tehlike" Konulu Propaganda Posteri

Yananlam bağlamında incelendiğinde, posterde Yahudi'nin elindeki urgan, Sırp halkının ekonomik ve sosyal yönden sözde Yahudilerin esaretinde bulunmalarını simgelemektedir. Naziler, Yahudileri halkın yaşadığı sıkıntıların sorumlusu olarak ifade etmekteydi (Yourman, 1939, s. 159). Yahudi'nin Sırp halkına göre devasa boyutta gösterilmesi de Yahudilerin Sırp halkı üzerinde kurduğu tahakkümü temsil etmektedir. Posterde yer alan Sırp halkı, farklı sosyo-ekonomik sınıftan kişilerin metonimi olarak kullanılmaktadır. Posterdeki yazılı kodda da Sırp halkının Yahudilerin ne kadar tehlikeli olabileceklerini bilmedikleri aktarılmaktadır. Buna karşı posterdeki görsel kodlar üzerinden Sırp halkının ne kadar büyük bir tehlike ile yüz yüze kaldığı gösterilmeye çalışılmaktadır. Böylece posterde "Yahudiler, Sırp halkını esaret altına almaktadır" şeklinde propaganda miti inşa edilmeye çalışılmaktadır. Posterde Yahudiler, "tehlike" metaforu olarak ön plana çıkarılmaktadır. Nazizm'de Yahudi karşıtlığı kimi zaman olumsuz eylemlere yol açabilmekteydi (Voigtländer ve Voth, 2012, s. 1339). Posterde Sırp halkının Yahudiler tarafından zulme uğradığı şeklinde bir algı oluşturularak, Sırp halkının sözde Yahudi esaretine karşı harekete geçmesi amaçlanmaktadır.

Tablo 3. "Tehlike" Konulu Propaganda Posteri

Gösteren	Yahudi, Sırp halkı
Gösterilen	Esaret, zulüm
Düzanlam	Devasa boyutta bir Yahudi, elindeki organı farklı sosyal sınıflardaki Sırp halkının boyuna geçirmiştir
Yananlam	Sırp halkı, Yahudiler tarafından zulme uğramakta, ekonomik ve sosyal bağlamda esir haline gelmektedir
İnşa Edilen Propaganda Miti	Yahudiler, Sırp halkını esaret altına almaktadır

4. 4. "Silah" Konulu Propaganda Posteri

"Silah" konulu propaganda posterini düzenleme açısından analiz edildiğinde, posterde bir Yahudi'nin elindeki aklar ile örümcekleri yönlendirdiği görülmektedir. Kişinin Yahudi olduğu elindeki altıgen yıldızdan anlaşılmaktadır. Yahudi'nin önünde bulunan örümceklerde ise yıldız, dolar işareti ve masonluk simgesi yer almaktadır. Örümceklerin yuvarlak bir alana ağ ördükleri aktarılmaktadır. Posterin tümünde koyu tonların kullanıldığı görülmektedir. Yalnızca posterde yer alan simgeler kırmızı tonda vurgulu bir şekilde yansıtılmaktadır. Posterde "Silahları: Demokrasi, Masonluk, Komünizm, Kapitalizm" yazılı kodu bulunmaktadır.

Poster yananlam açısından yorumlandığında, posterde Yahudilerin dünyayı egemenlikleri altına aldıkları mesajının verilmeye çalışıldığı görülmektedir. Bu amaçla Yahudilerin, kapitalizm, masonluk ve komünizmi araç olarak kullanıldığı aktarılmaktadır.

Resim 4. "Silah" Konulu Propaganda Posteri

Özellikle Naziler komünizm ideolojisi ile Yahudilerin yakın bir ilişkisi olduğunu iddia etmekteydi (Waddington, 2007, s. 573). Nazi propagandası, Yahudileri, İkinci Dünya Savaşı'na neden olmakla suçlamaktaydı (Herf, 2005, s. 51). Posterde de Yahudi tarafından kapitalizm ve komünizmin yönetilmesi, Müttefik Devletleri'nin Almanya'ya karşı mücadelesinde Yahudilerin rolü olduğu düşüncesini meydana getirilmektedir. Nitekim posterde doğrudan "Yahudiler, dünyayı masonluk, komünizm ve kapitalizm ile yönetmektedir" şeklinde propaganda miti inşa edilmektedir. Posterde bu üç kavramının kitlelerin zihinlerinde olumsuz bir şekilde yer edebilmesi için de kavramlar dünya çevresine ağ ören örümcekler olarak yansıtılmaktadır. Posterin koyu tonlarda resmedilmesi ile de posterdeki ürkütücülüğün artırılması amaçlanmaktadır. Yahudiler, kitleleri tahakküm altına aldıkları iddia edilen üç kavram ile birlikte posterde "koru" metaforu olarak kullanılmaktadır. Nazi propagandası, posterde kullandığı göstergeler üzerinden hem Yahudilere hem de komünizm ve kapitalizme karşı nefret söylemi inşa etmeye çalışmaktadır. Yahudilere yönelik oluşturulan nefretin doğrudan komünizm ve kapitalizme

aktarılmasını hedeflemektedirler. Naziler poster üzerinden Yahudilerin yalnızca Sırlar için değil tüm insanlık için büyük bir tehlike olduğunu ileri sürmektedir. Naziler, böylece kendilerini dünyanın başına tehlike olarak nitelendirdikleri Yahudilere karşı "kurtarıcı" olarak sunmaktadır.

Tablo 4. "Silah" Konulu Propaganda Posteri

Gösteren	Yahudi, örümcekler
Gösterilen	Egemenlik, sömürü
Düzanlam	Yahudi, elindeki aklar ile örümcekleri yönlendirmektedir
Yananlam	Yahudi, dünya egemenliğini, örümcekler ise kapitalizm, masonluk ve komünizmi temsil etmektedir
İnşa Edilen Propaganda Miti	Yahudiler, dünyayı masonluk, komünizm ve kapitalizm ile yönetmektedir

4. 5. "Tehdit" Konulu Propaganda Posteri

"Tehdit" konulu propaganda posterini düzenleme boyutunda ele alındığında, posterde Yahudi kalabalığının bir yöne doğru ilerledikleri aktarılmaktadır. Posterde gelen kişilerin Yahudi oldukları doğrudan posterin altında bulunan "Dikkatli ol. Geliyorlar..." şeklindeki yazılı koddan anlaşılmaktadır. Yananlam bağlamında incelendiğinde, posterde Yahudilerin Sırbistan'daki sayılarının arttığı mesajının verilmeye çalışıldığı görülmektedir. Nazi propagandası tarafından oluşturulan antisemitizm, kitlelerin davranışları üzerinde kontrol kurulmasında önemli bir rol oynamaktaydı (Smith, 1998, s. 1324).

Resim 5. "Tehdit" Konulu Propaganda Posteri

Yahudilerin sayısının artması, Sırp halkı üzerinde kurdukları tahakkümün daha da güçleneceği algısını oluşturmaktadır. Bu da Sırp halkını, Yahudilerin sayısının artmasını engellemeye yöneltmektedir. Naziler Yahudileri "egemenlik" metaforu olarak aktarmakta ve böylece posterde "Yahudiler, Sırbistan'a egemen olmaktadır" propaganda miti inşa edilmektedir. İnşa edilen propaganda miti ile birlikte Yahudilerin, Sırbistan'ı ekonomik ve sosyal manada ele geçirecekleri mesajı verilmektedir. Nazi propagandası, posterde kullandığı yazılı koda "Onlar" şeklinde Yahudileri nitelendirmektedir. Böylece Naziler, Yahudilerin Sırbistan'ın bir parçası olmadığını aktarmakta, Sırları ve Yahudileri ayrı ayrı gruplar olarak değerlendirmektedir. Naziler, Yahudileri ötekileştiren ve dışlayan bir dil kullanarak, Sırların Yahudileri kendilerinden farklı ve tehlikeli bir grup olarak algılamalarını istemektedir. Nazilere göre Yahudilerin Sırbistan'da sayılarının artması, Sırlar için tehlikenin bir habercisi olarak sunulmaktadır. Böylece Sırların kendi

ülkelerindeki hakimiyetlerini kaybetmemek için Yahudilerin güçlenmesine izin vermemesi gerektiği telkin edilmektedir.

Tablo 5. "Tehdit" Konulu Propaganda Posterleri

Gösteren	Yahudiler
Gösterilen	Egemenlik, ele geçirme
Düzanlam	Kalabalık bir Yahudi grubunun bir yöne doğru ilerlemesi
Yananlam	Yahudiler tehlikelidir ve sayıları Sırbistan'da artmaktadır
İnşa Edilen Propaganda Miti	Yahudiler, Sırbistan'a egemen olmaktadır

4. 6. "Servet" Konulu Propaganda Posterleri

"Servet" konulu propaganda posterleri düzanlam açısından ele alındığında, posterde bir dünya görseli ve hemen üzerinde de kasa görselinin olduğu aktarılmaktadır. Dünya görselinin hemen yanında ise elinde anahtar bulunan bir Yahudi görseline yer verilmektedir. Posterdeki görsel kodlarda Yahudi görseli korkutucu şekilde yansıtılmaktadır. Posterde bulunan kasanın üzerinde de altıgen bir yıldız resmedilmektedir. Posterde "Bir kurttan daha kötüsü: dünyanın servetini almak" yazılı kodu bulunmaktadır.

Resim 6. "Servet" Konulu Propaganda Posterleri

Poster yananlam açısından yorumlandığında, posterde Yahudilerin dünyanın ekonomik zenginliklerini sömürdükleri mesajının verildiği görülmektedir. Nitekim Yahudilerin, kriz döneminde ekonomik olarak iyi durumda olmaları, Yahudilere karşı olumsuz bir tutuma yol açabilmekteydi (Kohl, 2011, s. 8). Posterde resmedilen kasa görseli, sözde Yahudilerin dünya zenginliklerini sömürerek elde ettiği servetin simgesi olarak kullanılmaktadır. Böylece "Yahudiler, dünya ekonomisini elinde tutmaktadır" şeklinde propaganda miti inşa edilmektedir. Nitekim kasanın üzerinde bulunan altıgen yıldızda posterde verilen mesajı güçlendirmektedir. Posterde Yahudi'nin elinde bulunan anahtar görseli de Yahudilerin dünyadaki servetin idaresini ellerinde tuttıklarını simgelemektedir. Böylece Yahudiler, posterde "sömürü" metaforu olarak ön plana çıkarılmaktadır. Kasanın hemen yanında bulunan Yahudi'nin korkutucu resmedilmesi ile Sırp halkının Yahudilere yönelik ön yargı geliştirmesi amaçlanmaktadır. Naziler, Sırp lar ile birlikte dünya milletlerinin yaşadığı ekonomik sıkıntılarının temeli olarak Yahudileri göstermektedir. Nazi propagandası, Yahudilerin dünya halklarının emeklerini sömürerek zengin olduklarını ve halen zenginliklerin önemli bir bölümünü ellerinde bulduklarını aktarmaktadır. Böylece Naziler, ekonomik nedenlerden dolayı Sırp ların, Yahudilere karşı olumsuz bir algı geliştirmesini istemektedir.

Tablo 6. "Servet" Konulu Propaganda Posterleri

Gösteren	Yahudi, dünya görseli, kasa
Gösterilen	Ekonomik sömürü
Düzanlam	Dünya görselinin üzerinde kasanın, her ikisinin yanında da bir Yahudi'nin bulunması
Yananlam	Yahudiler, dünyayı ekonomik yönden yönetmektedir
İnşa Edilen Propaganda Miti	Yahudiler, dünya ekonomisini elinde tutmaktadır

4.7. "ABD" Konulu Propaganda Posterleri

"ABD" konulu propaganda posterleri düzanlam boyutunda ele alındığında, posterde Sam Amca ve Yahudi bir bankerin resmedildiği görülmektedir. Posterde bulunan Sam Amca'nın küçük, Yahudi bankerin de devasa boyutta olduğu aktarılmaktadır. Sam Amca'nın elindeki para çuvalını Yahudi bankerin önüne boşalttığı resmedilmektedir. Görsel kodlar içerisinde Sam Amca ve Yahudi banker mutlu olarak yansıtılmaktadır. Her ikisinin de çevresinde para görselleri yer almaktadır. Posterde "ABD ekonomisinin %98'i Yahudilerin ellerindedir" yazılı kodu bulunmaktadır.

Resim 7. "ABD" Konulu Propaganda Posterleri

Yananlam bağlamında incelendiğinde, posterde Sam Amca'nın ABD'nin simgesi, Yahudi bankerin ise tüm Yahudilerin metonimi olarak ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Naziler, Yahudi oluşturduğunu iddia ettikleri tehdidin ortadan kaldırılmasını amaçlamaktaydı (Warburg, 2010, s. 5). Antisemitizm, Yahudileri ekonominin dışında tutma sürecini de beraberinde getirmekteydi (Safrian, 2000, s. 390). Bu propaganda posterinde de Yahudilerin ekonomik anlamda oluşturduğu sözde tehdide vurgu yapılmaktadır. Böylece ABD'de bulunan zenginliklerin Yahudiler tarafından ele geçirildiği ve ABD'nin ekonomik gelirlerinin Yahudilere yönetildiği aktarılmaktadır. Posterde, çalışma kapsamında incelenen diğer posterlerin aksine sayısal veriden yararlanılmıştır. Buna karşın %98'lik oran, posterde herhangi bir kaynağa dayandırılmamıştır. Naziler, dünyanın en güçlü ekonomilerinden biri olan ABD ekonomisinin doğrudan Yahudilerin elinde bulunduğunu iddia etmesi ile ABD'de nüfus olarak sınırlı bir orana sahip olan Yahudi halkının, ülkedeki genel ekonomik yapıda ne kadar etkili olabildiğini aktarmaktadır. Yahudiler posterde "sömürü" metaforu olarak sunulmakta ve bu yolla Nazi propagandası "Yahudiler, ABD ekonomisini elinde tutmaktadır" şeklindeki miti inşa etmektedir. İnşa edilen propaganda miti ile Yahudilerin benzer bir etkiyi Sırbistan'da da oluşturabileceği belirtilmektedir. Bu süreçte Sırp ların,

ABD'de de olduğu gibi Yahudilerin Sırbistan'da da ekonomik faaliyetlerden güç kazanmasına izin vermemesi gerektiği savunulmuştur.

Tablo 7. "ABD" Konulu Propaganda Posterleri

Gösteren	Sam Amca, Yahudi banker, paralar
Gösterilen	Ekonomik sömürü
Düzanlam	Sam Amca'nın içi para dolu olan çuvalı, Yahudi bankerin önüne boşaltması
Yananlam	Yahudi bankerler, ABD'yi ekonomik yönden etkisi altına almaktadır
İnşa Edilen Propaganda Miti	Yahudiler, ABD ekonomisini elinde tutmaktadır

4. 8. "Dünya" Konulu Propaganda Posterleri

"Dünya" konulu propaganda posterine düzanlam açısından bakıldığında, posterde bir Yahudi'nin bir eliyle önünde bulunan dünya maketini döndürdüğü, diğer elini de havada salladığı görülmektedir. Görsel kodlar içerisinde Yahudi'nin hemen arkasında altıgen yıldızın bulunduğu resmedilmektedir. Posterin arka fonunda siyah tonlar kullanılmıştır. Posterde "...Fakat şimdi Yahudi'nin dünyayı yönetme rüyası, uyanan milliyetçiliğin darbeleri altında kayboluyor! Nasıl? Anti-Mason Sergisi'nde öğreneceksiniz" yazılı kodu bulunmaktadır. Posterde "Anti-Mason Sergisi" yazılı kodu kırmızı tonda, vurgulu bir şekilde aktarılmaktadır.

Resim 8. "Dünya" Konulu Propaganda Posterleri

Poster yananlam açısından yorumlandığında, posterde Yahudilerin dünya liderliğinin önlenebilmesi için Sırp milliyetçilerinin Yahudilere karşı harekete geçmesi gerektiğinin aktarıldığı görülmektedir. Yahudilerin egemenlik kurma ve tehdit oluşturma fikirleri, Nazi propagandası tarafından kullanılmaktaydı (Bytwerk, 2005, s. 37). Bu açıdan posterde "Milliyetçilik, Yahudilerin dünya egemenliğini sonlandırır" propaganda miti inşa edilmeye çalışılmaktadır. Yahudiler, "egemenlik" metaforu olarak posterde yansıtılmaktadır. Naziler, böylece işgal altında tuttukları diğer ülkelerde olduğu gibi Sırbistan'da da Yahudilere karşı milliyetçi güçlerin desteğini almaya çalışılmaktadır. Posterde dünya maketinin Yahudi tarafından çevrilmesi ile dünyanın yalnızca ekonomik değil idari anlamda da Yahudilerin denetimine geçme tehlikesi içerisinde olduğu aktarılmaktadır. Bu tehlikenin durdurulabilmesi için de milliyetçiliğin güç kazanması gerektiği vurgulanmaktadır. Nazi propagandası doğrudan Sırp halkının ekonomik alanda olduğu gibi idari alanda da Yahudileri ülke yönetiminden uzaklaştırmaları gerektiğini savunmuştur.

Tablo 8. "Dünya" Konulu Propaganda Posterleri

Gösteren	Yahudi, dünya maketi, altıgen yıldız
Gösterilen	Dünya egemenliği
Düzanlam	Yahudi, dünya maketini döndürmekte, hemen arkasında da altıgen yıldız bulunmaktadır
Yananlam	Yahudilerin dünya egemenliğinin sonlandırılabilmesi için dünya genelinde milliyetçi grupların Yahudilere karşı harekete geçmesi gerekmektedir
İnşa Edilen Propaganda Miti	Milliyetçilik, Yahudilerin dünya egemenliğini sonlandırır

5. Sonuç

Çalışmada incelenen propaganda posterlerinde Nazilerin, Yahudilere yönelik nefret söylemini genel olarak "ekonomik sömürü" ve "dünya egemenliği" üzerinden meydana getirmeye çalıştığı görülmüştür. Ekonomik sömürü bağlamında "Yahudiler, Sırbistan halkının emeklerini sömürmektedir", "Yahudiler, dünya ekonomisini elinde tutmaktadır" ve "Yahudiler, ABD ekonomisini elinde tutmaktadır" şeklinde propaganda mitlerini Sırbistan'da inşa ederek, ülkedeki ve dünyadaki ekonomik krizlerin temeli olarak Yahudilerin sorumlu tutulmasına çalışmıştır. Farklı sosyo-ekonomik sınıfı temsil eden Sırp vatandaşlarının resmedildiği posterlerde, Sırp halkının emeğinin Yahudi bankerler tarafından sömürüldüğü ve kitlelerin ekonomik sıkıntı çektiği aktarılmıştır. Buna karşın Yahudilerin Sırbistan'daki tüm zenginlikleri ellerinde bulundurdukları ve Sırp halkının mağdur olmalarına yol açtığı algısı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Naziler, "dünya egemenliği" bağlamında ise "Yahudiler, Sırp halkını esaret altına almaktadır", "Yahudiler, dünyayı masunluk, komünizm ve kapitalizm ile yönetmektedir", "Yahudiler, Sırbistan'a egemen olmaktadır" ve "Milliyetçilik, Yahudilerin dünya egemenliğini sonlandırır" şeklinde propaganda mitlerini Sırp kamuoyunda hakim kılmaya çalışmıştır. Oluşturulan bu mitlerde, Yahudilerin dünya egemenliğini sağlamak için kapitalizm'i ve komünizm'i etkili bir şekilde kullandığı iddia edilmiştir. Böylece Nazi propagandası kapitalizm üzerinden ABD ve İngiltere, komünizm üzerinden de Sovyetler Birliği'ne karşı olumsuz bir algı oluşturmaya çalışmıştır. Bu şekilde Sırp kamuoyunda Yahudiler ile birlikte Müttefik Devletleri'ne karşı da nefret söylemi oluşturulmasını planlamıştır. Çünkü Nazilerin Müttefik Devletleri'nin Yahudilerin dünyaya hakim olmasını sağlamak için Mihver Devletleri ile mücadele içinde olduğu düşüncesini meydana getirdiği ortaya çıkarılmıştır. Bu süreçte Naziler, Yahudilerin dünya egemen olmalarının önüne geçebilmek için Sırbistan'daki milliyetçilerin Yahudilere ve onların destekçisi Müttefik Devletleri'ne karşı harekete geçmesi gerektiğini savunmuştur. Diğer propaganda mitlerinde de Yahudiler, Sırbistan'da meydana gelen tüm kötülüklerin sorumlusu olarak yansıtılmış, Yahudilerin Sırp halkını esaretleri altına aldığı iddia edilmiştir. Bu nedenle Yahudilerin sayısının Sırbistan'da artmasının, Sırp halkı için büyük bir tehlikeye yol açacağı belirtilmiş ve Yahudilerin ülkede güçlenmesinin mutlaka önlenmesi gerektiği savunulmuştur.

Naziler, Sırbistan'da inşa ettiği antisemitist mitler ile Sırbistan'daki Yahudilere yönelik girişilen eylemlerde, Sırp halkının desteğinin alınması amaçlamıştır. Diğer yandan Müttefik Devletleri'nin Yahudiler ile işbirliği içerisinde olduğu vurgusu ön plana çıkarılarak, Sırp halkının Müttefik ordularına karşı mücadele veren Alman ordularına destek vermesi hedeflenmiştir. Son olarak Nazilerin, işgalleri altında bulunan diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi antisemitist mitlerini, Sırp milliyetçilerin kendileri ile işbirliği içerisine girmesini sağlamak kullandığı ortaya çıkarılmıştır. Naziler, özellikle savaşın ilerleyen döneminde aldığı yenilgilerden sonra örgütlediği milliyetçi gruplardan Müttefik Devletleri'ne karşı savaşmaları için kendisine bağlı tümenler kurmaya çalışmıştır.

Çalışma kapsamında, Nazi Almanyası'nın işgali altındaki Sırbistan'da kullanılan propaganda posterlerinde inşa edilen antisemitist mitlerin ortaya çıkarılmasına çalışılmıştır. Çalışma, Nazi Almanyası'nın Balkanlar'da yürüttüğü propaganda faaliyetlerine ışık tutması bakımından önem taşımaktadır. Gelecek çalışmaların, Nazi Almanyası işgali altındaki diğer Avrupa ülkelerinde yürütülen antisemitist propaganda faaliyetlerini, mevcut çalışmada elde edilen bulgular ile karşılaştırmalı olarak incelenmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Antic, A. (2014). The Rapeutic Fascism: Re-Educating Communists in Nazi-Occupied Serbia, 1942-44. *History of Psychiatry*, 25(1), 35-56.
- Bachrach, S. (2004). In the Name of Public Health-Nazi Racial Hygiene. *New England Journal of Medicine*, 351, 417-419.
- Browning, C. R. (1983). Wehrmacht Reprisal Policy and the Mass Murder of Jews in Serbia. *Militärgeschichtliche Zeitschrift*, (1), 31-47.
- Bytwerk, R. L. (2005). The Argument for Genocide in Nazi Propaganda. *Quarterly Journal of Speech*, 91(1), 37-62.
- Bytwerk, R. L. (2015). Believing in "Inner Truth": The Protocols of the Elders of Zion in Nazi Propaganda, 1933-1945. *Holocaust and Genocide Studies*, 29(2), 212-229.
- Cohen, P. J. (1996). *Serbia's Secret War: Propaganda and the Deceit of History (No. 2)*. United States: Texas A&M University Press.
- Fiske, J. (2017). *İletişim Çalışmalarına Giriş*. Süleyman İrvan (Çev.). 5. Basım. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Garaudy, R. (1977). Religious and Historical Pretexts of Zionism. *Journal of Palestine Studies*, 6(2), 41-52.
- Gilbert, M. (2011). *Churchill*, Süha Sertabiboğlu (Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Grabowski, J. (2009). German Anti-Jewish Propaganda in the Generalgouvernement, 1939-1945: Inciting Hate Through Posters, Films, and Exhibitions. *Holocaust and Genocide Studies*, 23(3), 381-412.
- Greble, E. (2016). *Saraybosna 1941-1945 "Hitler Avrupası'nda Müslümanlar, Hristiyanlar ve Yahudiler"*, Ebru Sürmeli (Çev.). İstanbul: Tarihçi Kitapevi.
- Hart, B. L. (2015). *İkinci Dünya Savaşı Tarihi*. Kerim Bağrıaçık (Çev.). İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Herf, J. (2005). The "Jewish War": Goebbels and the Antisemitic Campaigns of the Nazi Propaganda Ministry. *Holocaust and Genocide Studies*, 19(1), 51-80.
- Herf, J. (2006). Convergence: the Classic Case Nazi Germany, Anti-Semitism and Anti-Zionism during World War II. *The Journal of Israeli History*, 25(1), 63-83.
- İşler, A. (2019). İsrail'in Kuruluşunda Muhafazakâr Camianın Yaklaşımı. *İçtimaiyat*, 3(2), 121-128.
- Kalkan Kocabay, H. (2008). *Tiyatroda Göstergibilim*. İstanbul: E Yayınları.
- Keegan, J. (2016). *İkinci Dünya Savaşı*. Samet Öksüz (Çev.). İstanbul: Say Yayınları.
- Kershaw, I. (2009). *Hitler, 1936-1945: Nemesis*. Zarife Biliz (Çev.).2. Cilt, İstanbul: İthaki Yayınları.
- Kohl, D. (2011). The Presentation of "self" and "other" in Nazi propaganda. *Psychology & Society*, 4(1), 7-26.
- Lewy, G. (1999). Gypsies and Jews under the Nazis. *Holocaust and Genocide Studies*, 13(3), 383-404.
- Macksey, K. J. (2012). *İkinci Dünya Savaşı'nda Askeri Hatalar*. M. Tanju Akad (Çev.). İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Mazower, M. (2014). *Hitler İmparatorluğu, İşgal Avrupa'sından Nazi Yönetimi*. Yavuz Alogan (Çev.). 2. Baskı. İstanbul: Alfa Yayınları.
- McNab, C. (2015). *Hitler'in Ordusu, Nazi Savaş Makinesinin Tarihi, 1939-1945*. Okan Doğan (Çev.). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Morgenthauer, S. (1991). Countering the pre-1933 Nazi Boycott against the Jews. *The Leo Baeck Institute Year Book*, 36(1), 127-149.
- Petrov, B. (2011). Ideology and Education in Occupied Serbia 1941-1944. *Études Balkaniques*, (1), 88-108.
- Reinhartz, D. (1999). Unmarked Graves: the Destruction of the Yugoslav Roma in the Balkan Holocaust, 1941-1945. *Journal of Genocide Research*, 1(1), 81-89.
- Rifat, M. (2013). *Açıklamalı Göstergibilim Sözlüğü: Kavramlar, Yöntemler, Kuramcılar, Okullar*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Ristović, M. (2008). Rural 'Anti-Utopia' in the Ideology of Serbian Collaborationists in the Second World War. *European Review of History-Revue Européenne D'histoire*, 15(2), 179-192.
- Safrian, H. (2000). Expediting Expropriation and Expulsion: The Impact of the "Vienna Model" on Anti-Jewish Policies in Nazi Germany, 1938. *Holocaust and Genocide Studies*, 14(3), 390-414.

- Shelach, M. (1987). Sajmište-an Extermination Camp in Serbia. *Holocaust and Genocide Studies*, 2(2), 243-260.
- Smith, R. B. (1998). Anti-Semitism and Nazism: Reconciling Fromm and Goldhagen. *American Behavioral Scientist*, 41(9), 1324-1362.
- USHMM (2019). *Nazi Almanyası Tarafından Sırbistan'da Kullanılan Antisemitist Propaganda Posterleri*. (Erişim Tarihi: 29.04.2019), https://collections.ushmm.org/search/?q=nazi+serbia+poster&search_field=all_fields&utf8=%E2%9C%93.
- Voigtländer, N., & Voth, H. J. (2012). Persecution Perpetuated: the Medieval Origins of Anti-Semitic Violence in Nazi Germany. *The Quarterly Journal of Economics*, 127(3), 1339-1392.
- Voigtländer, N., & Voth, H. J. (2015). Nazi Indoctrination and Anti-Semitic Beliefs in Germany. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 112(26), 7931-7936.
- Yourman, J. (1939). Propaganda Techniques Within Nazi Germany. *The Journal of Educational Sociology*, 13(3), 148-163.
- Waddington, L. L. (2007). The Anti-Komintern and Nazi Anti-Bolshevik Propaganda in the 1930s. *Journal of Contemporary History*, 42(4), 573-594.
- Warburg, G. (2010). *Six Years of Hitler (RLE Responding to Fascism): The Jews Under the Nazi Regime*. The United Kingdom: Routledge.
- Wegner, G. (2014). *Anti-Semitism and Schooling under the Third Reich*. The United Kingdom: Routledge.
- Yavuzoğlu, A. (2003). *20. yy.'da Faşist Paranoya*, İstanbul: Sayfa Yayınları.
- Zakić, M. (2014). The Price of Belonging to the Volk: Volks deutsche, Land Redistribution and Aryanization in the Serbian Banat, 1941-4. *Journal of Contemporary History*, 49(2), 320-340.